

VERKSAMHETSBERÄTTELSE

2024

Ålands tingsrätt
Ålands förvaltningsdomstol

Innehållsförteckning

Lagmannens årsöversikt	2
1. Domkretsen	4
2. Domstolarnas personal	4
3. Domstolarnas organisation.....	4
4. Domstolarnas utrymmen.....	5
5. Verksamhet och resultat.....	5
Domstolarnas avgöranden	6
<u>5.1</u> Tingsrättens brottmål	6
5.2 Tingsrättens tvistemål	6
5.3 Tingsrättens ansökningsärenden.....	6
5.4 Medlingar vid tingsrätten	7
5.5 Åbo hovrätts ändringsprocent.....	7
5.6 Delgivningsverksamhet.....	7
5.7 Förvaltningsdomstolens avgöranden	7
6. Utbildning	7

Lagmannens årsöversikt

Även verksamhetsåret 2024 var ett år där omvärlden ingav stor oro. Kriget i Ukraina fortsatte och utgången av presidentvalet i USA väckte frågor inför framtiden. Ekonomin återhämtade inte sig i den takt som många hade förväntat sig.

Vad gäller verksamheten vid Ålands tingsrätten kan konstateras att den försämrade ekonomin medförde ett ökat antal insolvensärenden och summariska ärenden. Det är glädjande att konstatera att handläggningstiden för insolvensärendena förkortades trots detta, liksom även för de egentliga tvistemålen. Trots att antalet inkomna summariska ärenden har ökat har handläggningstiden ändå förkortats och ligger på en bra nivå. Antalet inkomna egentliga brottmål har sjunkit märkbart medan både antalet övriga straffrättsliga ärenden och tvångsmedelsärenden steg rejält. Minskning av antalet egentliga brottmål bedöms vara tillfällig och bero på personalomställningar inom åklagarväsendet, varför ett ökat antal är att vänta under innevarande år.

Tingsrätten hade ett utmanande andra halvår 2024. Den ena tingsdomartjänsten var obesatt från och med 1.9.2024 och det hittades inte någon vikarie som skulle ha varit villig att komma till Åland för ett kortare vikariat. Ytterligare hanterade tingsrätten under året ett mer omfattande brottmål där tre personer var häktade från och med april fram till huvudförhandlingen i december, vilket innebär flera omprövningar av häktningar och kontaktrestriktioner. Huvudförhandlingen hölls sedermera i Egentliga Finlands tingsrätts utrymmen. Utöver det omfattande brottmålet handlades även ytterligare häktade mål samtidigt.

Ålands förvaltningsdomstol hade även för år 2024 tilläggsresurser för att arbeta bort mål i balansen. Antalet anhängiga mål sjönk från 149 i början av året till 133 och medelhandläggningstiden förkortades från 22,5 månader till 20,4 månader. Både antalet inkomna och avgjorda ärenden sjönk under året.

Under året tog tingsrätten i bruk ärendehanteringssystemet AIPA även i brottmål, vilket medför att handläggningen vid tingsrätten internt har övergått till att bli mer eller mindre elektronisk. Utöver brottmålen handlägger tingsrätten sedan tidigare tvistemålen och nästan alla ansökningsärenden i AIPA. Även vid förvaltningsdomstolen har nya ärendegrupper överförts att handläggas i HAIPA. Oaktat det faktum att personalen sedan tidigare var bekant med AIPA har införandet av brottmåls-AIPA belastat personalen. Införandet har till vissa delar varit utmanande och även medfört att personalen har belastats. Behovet av fortbildning är stort.

Domstolarnas uppgift är enligt arbetsordningen att inom domkretsen ge lagstadgat rättsskydd genom att avgöra de mål och ärenden som inlämnats för avgörande tillförlitligt, trovärdigt, snabbt och till skäligena kostnader. Det uppställda målet kräver att det finns tillräckliga materiella resurser i form av utbildad och motiverad personal, ändamålsenliga utrymmen och fungerande ärendehanteringssystem. Domstolarnas personal har visat tålamod och gedigen yrkeskunskap vid införandet av nya delar av ärendehanteringssystemen med alla deras utmaningar. Personalen har även visat sin förmåga att anpassa sig till nya arbetssätt. Självstyrelselagens för Åland krav på att fortbildning av statens personal på Åland ska ske på svenska uppfylls inte. Domarna får sin fortbildning på finska medan kanslipersonalen mycket sällan erhåller någon form av fortbildning överhuvudtaget. Det har blivit populärt med fortbildning av olika slag via webinarier vid vilka frågor i aktuella ärenden avhandlas men dessa är alltid bara på finska.

Personalen har under verksamhetsåret burit ett stort ansvar och arbetat hårt för att domstolarna ska uppnå sitt mål. Belastningen har tidvis varit hård men med beaktande av verksamhetsårets facit har arbetet burit frukt. Ett stort tack till personalen för att ni orkat och för att ni fortsättningsvis orkar arbeta för att rättsskyddet förverkligas på sätt som allmänheten har rätt att förvänta sig.

Mariehamn 1 september 2025

Lagman Kristina Fagerlund

1. Domkretsen

Tingsrättens grunduppdrag är att ge rättsskydd genom att avgöra inkomna tviste- och brottmål samt ansökningsärenden.

Förvaltningsdomstolens grunduppgifter är att ge rättsskydd genom att avgöra besvär över myndigheters beslut i förvaltningsärenden. Förvaltningsdomstolen handlägger också förvaltningstvistemål som gäller offentlig rättslig betalningsskyldighet eller någon annan skyldighet eller rättighet som har sin grund i ett offentligt rättsförhållande.

Domstolarnas domkrets är landskapet Åland med dess sexton kommuner. Ålands befolkning uppgår till cirka 30 000 personer.

Ålands tingsrätt hör till Åbo hovrätts domkrets. De avgöranden som tingsrätten givit i egenskap av sjörett överklagas till Helsingfors hovrätt.

Ålands förvaltningsdomstols avgöranden överklagas till högsta förvaltningsdomstolen i Helsingfors.

2. Domstolarnas personal

Vid domstolarna finns tretton ordinarie tjänster enligt följande:

- en lagman
- en förvaltningsdomare
- två tingsdomare
- två tingsnotarier
- en förvaltningssekreterare
- fem tingssekreterare
- en stämmaningsman.

Förvaltningsdomartjänsten blev tillsatt som ordinarie från och med 1.9.2024. Förvaltningsdomaren hade då skött tjänsten som vikarie från och med 1.7.2017. Vid resultatförhandlingarna hösten 2024 beviljades medel för en e.o. förvaltningsdomare för tiden fram till och med 31.12.2026, varvid assessorsbefattningen indrogs men kan återinföras om behov uppkommer. En tingsnotarie slutförde sin auskultering vid Ålands förvaltningsdomstol under perioden 1.1.2024-30.6.2024.

Tingsdomartjänsten T11 blev ledig från och med 1.9.2024 i och med att den ordinarie tjänsteinnehavaren utsågs till förvaltningsdomare. I samband med detta ansöktes om och beviljades en förändring av löneklassen till T13. Tjänsten utannonserades och fick en sökande. Tjänsten blev ordinarie besatt från och med 1.5.2025. Under hösten 2024 var tjänsten obesatt medan en vikarie skötte den från och med 1.1.2025 till och med 30.4.2025.

Vid tingsrätten finns 39 nämndemän samt två ordinarie sjöfartsakkunniga och fyra suppleanter.

Vid förvaltningsdomstolen finns sakkunniga inom barnskydds-, adoptions-, specialomsorgs-, rusmedelsvård-, mental- och smittskyddsärenden.

3. Domstolarnas organisation

Tingsrätten är förvaltningsmässigt ett chefsämbetsverk där lagmannen ensam avgör största delen av de förvaltningsrättsliga ärendena efter det att förvaltningssekreteraren förberett dem.

Lagmannen är administrativ chef även för förvaltningsdomstolen och sköter då en överdomares förvaltningsuppgifter.

Tingsrättens kansli fungerar även som förvaltningsdomstolens kansli.

Tingsrätten är uppdelad i rotlar. Rotel 1 innehas av lagmannen som utöver det administrativa uppgifterna även handlägger större delen av de egentliga tvistemålen.

Rotel 2 och 3 innehas av tingsrättens två tingsdomare och där handläggs alla brottmål. Rotel 2 handlägger även en del tvistemål, företagssaneringar och alla sjörättsmål. Rotel 3 handlägger även utsökningsbesvär.

Rotel 4 innehas av tingsnotarierna som erhåller sin domstolspraktik. Tingsnotarierna handlägger i huvudsak ansöknings- och konkursärenden samt mindre brottmål.

Förvaltningsdomaren är enligt lag även tingsdomare vid tingsrätten och innehar där rotel 5.

Förvaltningsdomaren handlägger regelmässigt tvångsmedelsärenden och deltar ibland som medlem i fulltaliga sammansättningar.

En tingssekreterare är förordnad att handlägga de summariska ärendena med undantag för vräkningsärenden och hypotekstalan, vilka handläggs av tingsnotarierna. Samma tingssekreterare fungerar även som sekreterare vid förvaltningsdomstolen.

Tingsrättens kansli omhänderhar ekonomi- och personalförvaltning, utrymmen, datatjänster, kundbetjäning, säkerhet och delgivningar. Kanslienheten består av förvaltningssekreteraren, den arkivansvariga tingssekreteraren samt tre tingssekreterare och en stämningsman.

Förvaltningsdomaren är ordförande i förvaltningsdomstolen och fungerar oftast även som föredragande. Lagmannen fungerar som ordförande vid förvaltningsdomarens förfall.

4. Domstolarnas utrymmen

Ålands tingsrätt och Ålands förvaltningsdomstol har gemensamma utrymmen i statens ämbetshus vid Torggatan 16 i Mariehamn. Ämbetshuset har genomgått mer grundläggande renoveringar under tiden december 2016 till januari 2021. Domstolarna fick tillgång de nya, renoverade utrymmen i december 2018.

5. Verksamhet och resultat

Målsättningen både för tingsrätten och förvaltningsdomstolen är att avgöra lika många mål som det kommit in. De vid resultatförhandlingarna överenskomna och de förverkligade siffrorna är följande:

Inkomna ärenden under år 2024	Avgjorda ärenden under år 2024
1817	1767
Viktad arbetsmängd, avgjorda ärenden år 2024	Viktad arbetsmängd avgjorda ärenden år 2024
849	660
Produktivitetsmål år 2025	Produktivitetsmål år 2024
90	89
Lönsamhet utan lokalhyror år 2025	Lönsamhet utan lokalhyror år 2024
1032	1168

Handläggningstider	Målsättning	Förverkligat
Brottmål	5,5 månader	7,7 månader
Omfattande tvistemål	14,0 månader	9,0 månader
Insolvensärenden	5,0 månader	6,2 månader
Summariska ärenden	2,5 månader	2,3 månader
Övriga ärenden		4,0 månader

Domstolarnas avgöranden

5.1 Tingsrättens brottmål

Bedömningen vid resultatförhandlingarna var att det skulle inkomma 220 egentliga brottmål år 2024. Resultatet var 168 inkomna brottmål, vilket var 81 färre än året före då 249 ärenden inkom. Bedömningen var att 230 brottmål skulle avgöras men resultatet var 180 avgjorda brottmål, vilket var 69 färre än året före.

Bedömningen var att till tingsrätten skulle inkomma 19 andra straffrättsliga ärenden medan resultatet var 26 ärenden, vilket var 7 fler än året före. Antalet avgjorda uppskattades till 19 ärenden, men resultatet var 18 avgjorda ärenden, vilket var ett mindre än året före. Antalet tvångsmedelsärenden uppskattades till 60 men det inkom 71 ärenden, vilket var 24 fler än året före. År 2024 avgjordes 59 ärenden, vilket var 9 fler än året före.

5.2 Tingsrättens tvistemål

Bedömningen vid resultatförhandlingarna var att det skulle inkomma 50 omfattande tvistemål år 2024. Resultatet var 46 omfattande tvistemål, vilket var nio färre än året före då 55 mål kom in. Bedömningen var att 50 tvistemål skulle avgöras vilket även uppfylldes. Det var sju färre än året före.

Bedömningen vid resultatförhandlingarna var att det skulle inkomma 1 049 summariska ärenden år 2024. Resultatet var 1205 summariska ärenden, vilket var 119 flera ärenden än året före. Bedömningen var att 1 088 summariska ärenden skulle avgöras, men resultatet var hela 1 176 avgjorda vilket var 54 fler än året före.

5.3 Tingsrättens ansökningsärenden

Bedömningen vid resultatförhandlingarna var att det skulle inkomma 65 äktenskapsskillnadsärenden år 2024. Resultatet var 72 äktenskapsskillnadsärenden, vilket var fyra färre än 2024. Bedömningen var att 65 äktenskapsskillnadsärenden skulle avgöras, men resultatet var 76 avgjorda, vilket var tre fler än året före.

Bedömningen vid resultatförhandlingarna var att det skulle inkomma 170 övriga ansökningsärenden år 2024. Resultatet var 198 övriga ansökningsärenden, vilket var 13 fler än föregående år. Bedömningen var att 170 övriga ansökningsärenden skulle avgöras men resultatet var 178 avgjorda, vilket var 39 färre än året före.

Bedömningen vid resultatförhandlingarna var att det skulle inkomma 5 skuldsaneringsärenden år 2024, vilket även inkom. Det var två fler än året före. Bedömningen var att 5 skuldsaneringsärenden skulle avgöras och fyra ärenden avgjordes, vilket var lika många som året före.

5.4 Medlingar vid tingsrätten

Under året hölls medling i tre vårdnadsärenden av vilka ett även avgjordes i medlingen.

5.5 Åbo hovrätts ändringsprocent

Åbo hovrätt har under år 2024 avgjort 56 ärenden från Ålands tingsrätt. Hovrätten ändrade inte alls i 15 procent av avgörandena. Hovrätten ändrade i 14 procent av avgörandena bara motiveringarna, i 9 procent slutresultatet och motiveringarna på grund av ny värdering av bevisningen, i 13 procent ändrades slutresultatet och motiveringarna av annat skäl och i 2 procent rörde ändringen bara en för slutresultatet oväsentlig del. Två mål upptogs inte till prövning, ett mål återförvisades och i 2 procent fastställdes en förlikning. I 8 procent av ärenden förföll givande av utlåtande. Hovrätten beviljade inte tillstånd till fortsatt handläggning i 32 procent av avgörandena.

5.6 Delgivningsverksamhet

Domstolarna har en stämningsman. Under år 2024 inkom sammanlagt 1 961 delgivningsärenden, varav 1 818 delgavs medan det i 143 fall meddelades hinder.

5.7 Förvaltningsdomstolens avgöranden

Till förvaltningsdomstolen inkom under året 81 mål medan 97 ärenden avgjordes, medan motsvarande siffror år 2023 var 98 ankomna ärenden och 164 avgjorda. Medelhandläggningstiden för avgörande av ärendena har förkortats till 22,5 månader år 2023 till 20,4 månader 2024. Under året avgjordes bland annat tre fler markanvändnings- och byggärenden än året före samt ett miljöärende mer.

Under år 2024 anfördes besvär i tio ärenden till högsta förvaltningsdomstolen över förvaltningsdomstolens beslut men det beviljades inte besvärstillstånd i något ärende.

6. Utbildning

Domstolarna ordnade en egen endags internutbildning i användningen av PDF Exchange. Domstolarnas personal deltog år 2024 i utbildning under sammanlagt 28,22 dagar, vilket ger ett medeltal om 3,86 dagar per person. Fördelningen av fortbildningsdagar mellan domar- och kanslipersonal är att domarna hade 10,49 dagar per person medan kanslipersonalen hade 1,71 dagar i genomsnitt. I antalet utbildningsdagar för domarna ingår assessorns utbildningsdagar. Grunden till denna skillnad ligger i avsaknaden av svenskspråkig utbildning för kanslipersonalen. Sammanlagt hade personalen under år 2024 använt 395,10 timmar för utbildning.